

Stephana Strobelbergera začala po roce 1620 převažovat pitná kúra před koupelí. Jenže i pití vody provázely extrémy, a tak v polovině 18. století pacienti pili až sedmdesát hrníčků minerálky. To chtělo mít opravdu silný žaludek...

Zásadní převrat v dosavadních léčebných postupech znamenalo působení doktora Davida Bechera, který v 18. století zavedl principy moderní lázeňské léčby, které se vlastně užívají do dneška. Však je po něm pojmenována i jedna karlovarská ulice...

Becher jako první provedl skutečně vědecký rozbor minerálních vod, na jeho popud se začala vyrábět a vyvážet vřidelní sůl, prosadil umírněné pití minerálních vod i koupání ve vřidelní vodě. Ale to nebylo všechno. Becher vyháněl pacienty ven z domů, doporučoval pít přímo u pramene a procházky. Z tohoto popudu začaly vznikat promenády, kolonády, altány, lesní cesty.

Zlatá éra města

Lázně byly na vzestupu a už kolem roku 1870 se rozšiřoval čas hlavní lázeňské sezóny. V druhé polovině 19. století už to bylo od počátku května do konce září. Ale město se rozpíná i jinak.

Starosta Eduard Knoll nařídí zbourat staré, nmoderní domy. A staví se nové. Vždyť i nová lázeňská klien-

Snímky: Pavel Baroch

Jeden z nejkrásnějších domů v lázeňské čtvrti postavil krejčí Felix Zawojski. Na počátku 20. století ho prodal bance.

tela je nová. Už to není šlechta, jsou to podnikatelé, průmyslníci, bankéři. Karlovy Vary se zadlužují a staví a staví. Rozvoj města nepomali ani obrovská povodeň v roce 1890, která poničí na 240 domů a 14 mostů. Zlatá éra Karlových Varů je tu, i kdyby se všechny živly proti tomuto místu v údolí říčky Teplé spikly. Rozmach přeruší až první světová válka.

Josef Zidek staví Mlýnskou kolonádu, nejimpozantnější ze všech karlovarských kolonád. Ale největší stopu nechávají po sobě dva vídeňští architekti Fellner a Helmer. Město je miluje a oni se mu odvděčí osmi stavbami během dvaceti let. Postaví karlovarské divadlo, slavnostní sál Grandhotelu Pupp, Císařské lázně a několik kolonád: Vřidelní, Sadovou a Tržní.

Staví se všude, kde se dá. Vznikají nové domy, sanatoria, restaurace, pavilóny, onen „slet dortů“, jak o nově podobě Karlových Varů později mluvil Le Corbusier. Na jednom z kopečků nad Vary je postaven Imperial, tak honosný, že si ani jiné, méně důstojné místo nezaslouží.

Tvář z přelomu 19. a 20. století, historismus a secesi, si Karlovy Vary ponechaly do současnosti. Stále je to onen „slet dortů“, i když některé moderní architektonické počiny mohou působit rušivě. Je to především nová Vřidelní kolonáda, která jako by spadla z jiného světa. A je to i lázeňský hotel Thermal. „Thermal je symbolem jedné epochy. Je vpádem cizího živlu do starých dobrých Varů. Je důkazem, že my noví jsme neporozuměli šeptání jejich fasád, jejich schodišť, jejich duchů,“ napsal karlovarský spisovatel Zdeněk Šmíd ve své knize *Mé staré dobré Vary*.

Před několika lety padl návrh, aby je město raději zbouralo. Ale kdo by na to vzal peníze? A kde by se konal filmový festival?

Povede vás Teplá

Dnes je Thermal místem, kde začíná lázeňské území a odkud můžete zahájit procházku městem. Povede vás →

Tip na výlet

Nejbližší okolí Karlových Varů je doslova prošípováno lesními cestami a pěšinkami. Kdybyste chtěli všechny stezky a lesní zákoutí projít, ušli byste více než sto kilometrů po zhruba sto třiceti promenádních cestách. Podívali byste se do čtyřiceti lesních chat a altánů a mohli byste se posadit na tři sta laviček. Ale takovou porci si dávat nemusíte, stačí třeba vyjet lanovkou na rozhlednu Diana, známé výletní místo s restaurací, odkud je nádherný výhled na celé město. A pak se můžete vydat některou z cest dolů, zpátky do města. Třeba kolem sochy kamzíka, jednoho z nejfotografovanějších objektů Karlových Varů. Kamzík patří k městu stejně jako kolonády nebo horké prameny. Všechny lesní cesty jsou velmi dobře značeny.

Lanová dráha na rozhlednu Diana jezdí od roku 1912

Na rozhlednu Diana a kolem sochy kamzíka

Sadová kolonáda od vídeňských architektů Fellnera a Helmera

Kam na jídlo

Restaurací, bufetů a rychlého občerstvení je po celém městě spousta, záleží jen na tom, jaké kuchyni dáváte přednost a kolik peněz chcete utratit. Samozřejmě, že v lázeňském centru jsou ceny nejvyšší a z restaurací je slyšet především cizí jazyky. Mimo lázeňské centrum je možné se najíst laciněji. Vyhášenou restaurací je **Bulvár**, který je nedaleko obchodního centra Tržnice, směrem k náměstí Doktorky Milady Horákové. Bulvár nabízí desítky jídel snad všech světových kuchyní, nechybí ani mexická či francouz-

ská, ceny jsou přijatelné. Kousek od náměstí Horákové, trochu schovaná v kopci, je restaurace **Pod Košem**. Velmi příjemný jsou oběd či večeře v některé z výletních restaurací. Najíst se můžete například v restauraci **Svatý Linhart**, v oblíbeném výletním místě T. G. Masaryka, anebo v restauraci **Malé Versailles**, v objektu bývalé cihelny přestavěné na hostinský sál se zahradním altánem. Roku 1820 se zde J. W. Goethe zúčastnil svatby. Restaurace je též u rozhledny Diana nebo nedaleko sochy kamzíka.